

Současná politika ohrožuje základní principy demokracie a svobodu slova v naší republice

 radiouniversum.cz/vales-lukas-3d-soucasna-politika-ohrozuje-zakladni-principy-demokracie-a-svobodu-slova-v-nasi-republice

Lukáš Valeš Díl 3/3

Text 22.10.2024 37 min Přehrát

#Politika #Společnost

„Česká republika nemá v současné době žádnou vlastní zahraniční politiku,“ prohlásil v předchozí části našeho rozhovoru politolog Lukáš Valeš. Jeho ostrá kritika současné vlády se dotkla mnoha dalších oblastí – od ekonomiky přes energetiku až po svobodu slova. V této souvislosti náš host poukazuje na omezování demokratických principů, a rostoucí propast mezi sliby politiků a realitou. Navíc přidává varování: „Jestliže tímto způsobem nabouráváme základní principy a důvěru občanů v demokracii, tak si pak jednou občané řeknou, proč bychom měli mít demokracii, když je to jenom hra na demokracii.“ V dnešní části našeho rozhovoru se zaměříme na osudy občanů, kteří se i kvůli současným krokům vládní koalice propadají do chudoby. Budeme hledat odpovědi na otázky, zda je současná vláda česká, nebo nikoli. A budeme také hledat odpovědi na to, kam směřuje naše země.

Martina: Jak hodnotíte to, jak vláda zvládla vykomunikovat naši zahraniční politiku v tématu války na Ukrajině?

Lukáš Valeš: Jak už jsme říkali, Česká republika nemá v současné době žádnou vlastní zahraniční politiku, takže můžeme jenom spekulovat, čím zahraniční politiku se pokouší tato vláda komunikovat.

Martina: Čím zahraniční politiku, myslíte, komunikuje vláda v rámci svých astronomických výdajů na obranu? Nákupy nejdražších stíhaček a podobně.

Lukáš Valeš: Tak to jste mi, bohužel, nahrála na smeč, protože jsem se na serveru České televize dočetl...

Martina: Na serveru?

Lukáš Valeš: Ano, ČT24.cz. Oni nemají špatný server – pro některé informace – že jsme nakoupili 24 stíhaček za 150 miliard českých korun, které, mimochodem, budeme deset let platit, a teprve potom je možná dostaneme. A když ne – tak pán Bůh ví. Plus potom budeme platit 250 miliard za přestavbu letišť, a provoz, protože jsou výrazně dražší než gripeny. Řecko koupilo dvacet těchto stíhaček. Tipla byste si za kolik?

Martina: Něco mi říká, že to nebude tak vysoká částka.

Lukáš Valeš: Správně. Je vidět, že českou krajinu znáte. Bylo to 80 miliard, to znamená, téměř o polovičku méně.

Martina: A kdy je dostanou?

Lukáš Valeš: Myslím, že tam jsou ty lhůty podstatně kratší, to je jedna věc. Ale na druhou stranu bychom se měli oprávněně ptát, kde je těch zbývajících – dobře, řekněme, když za čtyři řecké stíhačky přidáme ještě 10 miliard, takže to je 90 miliard...

Martina: A kolik je 150?

Lukáš Valeš: A kolik je 150? To je 60 miliard. Jak je možné, že česká vláda není schopná nakoupit větší množství stíhaček, kdybychom počítali s nějakou slevou, než vláda chudého zadluženého Řecka? Jak je to možné?

Martina: Já už si s vámi asi nechci povídat.

Lukáš Valeš: To je od vás ošklivé.

John Stuart Mill, velký anglický liberál, řekl: „Člověk má právo na svůj názor, i když se mýlí.“ My přece nejsme v totalitě, aby nějaký státní orwellovský orgán pravdy říkal, co si můžeš myslet, a co ne.

Martina: Promiňte, ale sám vidíte – můžete našim posluchačům říct, že jsem celá v růžovém – já se opravdu snažila, já se snažila. Ale dobrá, jakou byste tedy dal naší vládě známku za pěstování a ochranu našich svobod?

Lukáš Valeš: Už jsem se bál, že řeknete „konopí“. Tak zase šestku, tam je to jednoznačné. Ale bohužel je to evropský trend, který zase vláda kopíruje, ale bohužel velmi hloupě. Jestliže vám člověk, který má řídit strategickou komunikaci, označí část občanů republiky za svině, tak pak je to těžké. Nemluvě o tom, že Petr Kolář, europoslanec, prohlásil, že ti, kteří – dokonce i s dikcí z 50. let – rozkládají naše státní uspořádání...

Martina: Lidově demokratické zřízení. Jak nám to naskakuje, že?

Lukáš Valeš: Lidově demokratické zřízení, přesně tak, lidově demokratické zřízení – my si to pamatujeme – tak by měli být zbaveni práva mluvit. My jsme demokratická společnost. John Stuart Mill, byl velký anglický liberál, a řekl: „Člověk má právo na svůj názor, i když se mýlí.“ My přece nejsme v totalitě, abychom měli nějaký státní orwellovský orgán pravdy, který říká: „Toto si ještě můžeš myslet, a toto už ne. Tady už ne.“ Ale zase jsme u toho, to jsou přeci věci, které nám, kteří jsme se narodili před rokem 89, nebo ještě jsme tedy brali rozum – a není nás zase tak málo, opravdu přijdou jako déjá vu, když slyšíme tyhle výkřiky, a přesto tihle lidé své projevy říkají téměř beztrestně, dokonce jim někteří ještě tleskají.

Martina: Když jsem slyšela výrok o ztroskotancích a zaprodancích, tak jsem si fakt myslela, že to skončí legrací, jakože: Takhle jsme mluvili ještě v padesátých letech, ale dnes už ne. Ale bylo to myšleno vážně.

Lukáš Valeš: Ano.

Martina: Nebudu tedy adresná, ale povězte mi, myslíte si, že ze strany občanů je to, že si toto nechají tolik líbit – jak jste řekl – důsledek laxnosti? Hlouposti? Apatie? Trpělivosti? Jak to

rozklíčovat? Protože mě to třeba opravdu znepokojuje – proto tady sedíme – a opravdu se necítím komfortně ve vztahu k budoucnosti, mimo jiné, i našich dětí.

Lukáš Valeš: Máme děti. Jistě, tady to je výhoda nás, kteří děti máme – máme budoucnost.

Martina: Otázka je, jestli ony také.

Lukáš Valeš: Otázka je, jestli ony také. Zase, je těžké odpovídat na vaše otázky, protože jsou z reality, a mě to taky rmoutí. Já se osobně považuji za příslušníka generace roku 89, a i když už jsem jako gymnazista, i jako vysokoškolský student, kritizoval spoustu věcí, včetně nepovedené ekonomické transformace, tak jedné věci si opravdu hluboce vážím, a to – svobody. Já si pamatuji, ještě když jsem řekl na hodině dějepisu o roce 68, – protože můj tatínek mi o tom poměrně intenzivně vyprávěl, a měli jsme odznaky Dubčeka, Svobody a československé vlajky z toho roku 68, – to, co jsem říkal doma, a oba rodiče museli nakročit, a učitelka jim dala velmi tvrdě najevo, že: „Takhle soudruzi ne. Jestli chlapec, který má samé jedničky, chce na gymnázium, a ne na učňák, tak ať si odvykne těmhle manýrům.“ A jak už jsem řekl, cesta těch 35 let nebyla vůbec růžovou zahrádkou, jak jsme si to v listopadu, prosinci 89 mysleli. Tedy, že jenom odstraníme komunisty, a všechno půjde samo. A ono ne. Ale svoboda – a vy si to taky určitě pamatujete – z náměstí, z Letný, kterou jsme sledovali, když romanticky padal sníh, a zpíval Kryl, Hutka, kdy jsme opravdu byli jeden národ. Dokonce tehdy i se Slováky. Bylo to úžasný.

Svoboda, která je alfou a omegou, se smrskává. Otázkou je: Proč? A proč ti, kteří často hovoří o svobodě slova a demokracii, jim tolik ubližují? A proč si to lidé nechají líbit?

Martina: Ale já nechci už mít jenom vzpomínky.

Lukáš Valeš: To je přesné. Ale nedokázal jsem si představit, že bychom se dostali sem. Svoboda je prostě alfou omegou – aspoň pro mě – a doufal jsem, že i pro mou generaci, ale možná ne úplně,

a alespoň to nám zůstalo. Můžeme se sebrat – což já nedokážu vysvětlit své dceři, že jsem bydlel 14 let u česko-německé hranice v Klatovech, a nemohl jsem do západního Německa, nemohl jsem na Ostrý na Šumavě, i když jsem ho z české strany Šumavy viděl. Ta mi nevěří. Protože dneska bydlím v Mikulově, a jezdíme do Vídně na nákupy, nebo do sousední vesnice občas na obědy, a nepotřebujete žádný papír, jenom občanku. A toto jsou konkrétní věci, kterých si hluboce vážím. Svoboda je pro mě opravdu – možná právě proto, že učím na vysoké škole – alfou omegou, a teď opravdu cítím, že se svoboda smrskává, a kladu si otázku: Proč? A proč lidé, kteří často hovoří o svobodě slova, demokracii jí tolik ubližují, a proč samozřejmě si to lidé nechají líbit.

Samozřejmě, můžeme mít spoustu zdůvodnění. Měli jsme tady komunismus, měli jsme tady nacismus, většinu 20. století jsme prožili v nějaké z totalit, až do 18. století jsme byli nevolníci, ne poddaní, nevolníci. Nezažili jsme to, co ve Francii, tedy Francouzskou revoluci, ani to, co v Británii, popravu krále. Byli jsme navíc utiskovanou zemí, několikrát okupovanou, násilně katolizovanou...

Martina: To Poláci taky, Maďaři taky. Částečně.

Lukáš Valeš: Ale ti vždycky měli svou šlechtu, která vždycky myslela národně. A to je možná věc, která nám tady chybí. Naše šlechta, elita – i když Petr Robejšek podle mě používá přesnější termín, „politický personál“ – vždycky sloužila jiným. S výjimkou, možná, první republiky.

Martina: Takže si za to můžeme sami? Nebo nás budeme pardonovat ve smyslu: Jste na vysoké, a říkáte, že jste chyběl na malou násobilku.

Lukáš Valeš: Já tomu rozumím. Teď je to spíš trošku improvizované hledání, odkud vítr vane, a toto všechno se nám tam promítá. Jedna věc je, že jsme si příliš pustili politiky do vod, které bychom my, jako

občané, měli kontrolovat. My jsme vlastně po roce 89 přenechali politikům veškerá práva, veškerý copyright na správu věcí veřejných, a možná jsme zapomněli, že politika má tendenci, stejně jako ta komunistická – tyto principy jsou stejné – krást, ohlupovat, lhát, a tak dál a tak dál. A občané, i když politikům dají na čtyři roky puvoir, by je neměli pustit ze zřetele, a už vůbec ne z řetězu. A možná jenom nastal čas, než půjde zase o nějakou revoluci, začít politiky znovu hlídat. Já jsem si vědom toho, že teď ustupuju ze svých realistických cílů, protože stejně dobře bychom mohli hovořit o tom, že bude hůř a hůř, a jednou takhle svobodně už spolu nebudeme moci mluvit – a teď si můžeme vybrat. Každopádně můžu jenom konstatovat, že mě velmi mrzí, že třeba moje dítě už asi takovou svobodu, jakou jsem zažil v devadesátých letech, nikdy nezažije.

Martina: Jak se vy, jako odborník, díváte na časté, často zmiňované, a poměrně razantní tažení vlády proti dezinformacím? Říkám „dezinformace“, neříkám „tak zvané“ dezinformace. Jak to vnímáte?

Lukáš Valeš: Pokud nic jiného, tak je to pokus o cenzuru, a vyloučení nepřijatelných názorů z veřejné diskuse.

Martina: Mnoho lidí volilo Pětikoalici mimo jiné také v touze po reprezentaci, která je slušná, která má chování, která má vystupování.

Lukáš Valeš: Kinderstube.

Martina: Ano. Řekla bych, že klasická slušnost, spisovná, nebo alespoň ne vulgární slova, byly jedním z poměrně častých požadavků. Jak vnímáte, že i v tomto se vlastně voliči přepočítali, protože najednou je tady velmi často na přetřesu prokremelský sluha, ruský šváb, dezolát, dezinformátor, i zmíněná svině?

Lukáš Valeš: Já zase nerozumím tomu, proč tahle vláda – ne kvůli svému oficiálnímu zaměření, ale kvůli své konkrétní politice – má ještě takovou podporu. Myslím, že by řada pravicových voličů udělala dobře, aby ji třeba tentokrát nevolila, aby je vytrestala, jak

kvůli ekonomickým výsledkům, tak i kvůli této věci. Ale tady se nám zase do toho vnáší nešťastná pravda a láska, kdy třeba nedávno Jiří Mádl řekl, že je to naprosto jednoduché: Cpou nám sem z Ruska informace, zahltí tím internet, a lidé si potom myslí to, co si myslí. Takže to není reakce na to, jak špatnou politiku vláda dělá, ale lidé jsou kýmsi zmanipulovaní. Je to podobné, jako když za všechno mohl americký brouk, mandelinka bramborová, protože máme úspěchy, a američtí imperialisté jsou tím tak zděšeni, že nasadí mandelinku bramborovou, aby zhatili naše úspěchy, nebo jak říkal Švandrlík: „Plány revanšistů zhatí, naši vepři boubelatí!“

Martina: Tak...

Lukáš Valeš: Enem. Ne enem, ale i naše armáda, dělníci a rolníci.

Martina: Dělnická pěst.

Lukáš Valeš: Jo. A teď se přesně vracíme do padesátých let. Vždyť jsme to všichni zažili. Můj táta byl syn kulaka, se kterým měli 12 a půl hektaru, a potom jsme s tátou poslouchali Svobodnou Evropu, můj strýc byl v padesátých letech násilně odveden k pětépákům, moje teta nemohla dostudovat ani základní školu, a musela jít ke kravám. A to dělali lidé s toutéž rétorikou. A teď si všimněte – ne že bych tedy chtěl vytvářet nějaké konspirace, nebo dezinformace – jak dopadly volby našeho prezidenta. Vždyť se proti sobě vlastně utkali dva agenti komunistických bezpečnostních služeb. Kde to jsme? A jednomu se plácalo, a druhému ne.

U korespondenční volby nevíme, jestli u vyplňování lístku byl někdo další, nebo jestli to za dědečka nevyplnil někdo jiný

Martina: A ti, kteří volili toho správného, si připadali jako lepší lidi světa.

Lukáš Valeš: Ano, řada mých přátelství na Facebooku – já už jsem ho tedy zrušil – skončila.

Martina: Často se hovoří o populistických politicích, populistických vládách, o populistických politicích, a to většinou v souvislosti s opozicí. Co já bych dala za to, kdyby se vláda chovala populisticky.

Lukáš Valeš: Ano.

Martina: Protože to by znamenalo, že alespoň trochu naslouchá a že jde alespoň trochu s větrem. Protože, jestliže jste sledoval – určitě ano – debatu o korespondenční volbě, tak vládní koalice ji protlačila, přestože z veřejné debaty jasně vyplývalo, že mnoho občanů považuje tuto korespondenční volbu za znevěrohodnění demokratického procesu. Řekněte mi, jak to, že tato vláda vlastně úplně ignoruje to, co si občané přejí, nebo to, co dávají poměrně jasně a hlasitě najevo?

Lukáš Valeš: Ale tento zákon navíc – to je perlička – neprošel ani legislativní radou vlády, odmítli na něm pracovat i úředníci ministerstva, takže byl nakonec podán jako poslanecký návrh.

Martina: Ale prostě projde.

Lukáš Valeš: Projde, máme 108, že jo.

Martina: Kdyby na chleba nebylo, tak my si prosadíme, protože my víme, co je dobře. Nebo co za tím je?

Lukáš Valeš: Tak, když vytáhnu zase něco z konspiračního šuplíčku, tak si řekněme otevřeně, že máme ještě další věc, a to přiznání českého občanství. Tam je samozřejmě očekávání, že korespondenční volba výrazně zvýší rating, když ne doma, tak v zahraničí, respektive že nás lidi budou volit. Mimochodem, já korespondenční volbu taky považuju za nebezpečnou právě v tom kontextu, o kterém jste hovořila: Je to na sílu, kdyby se třeba volby konaly v roce 2026, tak by tato účelovost z tohoto návrhu tak nekapala, ale tady se opravdu zdá, že je to jeden z nástrojů, jak si to tato vláda – když není schopna přesvědčit domácí voliče – vynahradí někde jinde. A samozřejmě o tajnosti této volby můžeme úspěšně

pochybovat, jestliže nevíte, jestli u vyplňování lístku někdo byl, nebo nebyl, nevíte, jestli to za dědečka nevyplnil někdo jiný. A teď dáte ten lístek poště, který se může ztratit – pánbůh ví, co se s ním stane. Když máte normální volby, máte tam občanskou komisi, kde jsou zastoupeni zástupci všech stran, takže se fixluje blbě, ale tady to bude v rukou státních úředníků, kteří jsou samozřejmě řízeni subordinací, navíc v čele je – jeden pán, vždycky tápu – což také neskýtá... Ale hlavně, současný systém je transparentní, a přes všechny problémy funguje naprosto bez jakéhokoli zpochybnění. Nezažili jsme tady to, co v Americe, nebo v Rakousku.

Martina: Nejdříve musí vypadnout elektřina, a...

Lukáš Valeš: Tak.

Martina: A pak dopadly volby, tak jak je potřeba.

Lukáš Valeš: Tak. Teď najednou nějaký systém zjistil, že AfD přišla o jeden mandát, kupodivu o ten jediný mandát, se kterým mohla mít rozhodující právo zablokovat některé věci, myslím v saském Bundestagu.

Martina: Jenom pro posluchače: Objasněte, jak přišla o mandát?

Lukáš Valeš: No, oni přišli s tím, že se program spletl při přepočtu hlasů. Takže tak.

Martina: Je to přece jenom technika.

Lukáš Valeš: Tak, samozřejmě, co taky jiného by to mohlo být. Ale zase jsme u toho. Jestliže tímto způsobem nabouráváme základní principy a důvěru občanů v demokracii, tak pak si jednou občané řeknou: „Proč bychom měli mít demokracii, když je to jenom hra na demokracii?“ Krásný teoretický koncept má už politologie, jmenuje se to „postdemokracie“, kde už je toto všechno velmi dobře popsáno. Tedy, že vlastně vládne oligarchie, a my občané jsme jenom stafáž. Pak si lidé můžou říct: „Tak si přestaňme hrát na demokracii. Tak

bude otevřená diktatura, ale třeba nám zaručí lepší prosperitu“, nebo cokoliv. Máme tady příklad Číny, kde je drtivá většina lidí naprosto spokojena.

Jediné kritérium úspěšné politiky je, jestli se lidé mají lépe, zda žijí bezpečněji, můžou si víc koupit a mají víc svobody. Ne pravda a láska, ty v politice nejsou.

Martina: Co si koupíte, za tu vaši svobodu?

Lukáš Valeš: Co si koupíte? V Rusku, osmdesát procent lidí podporuje Vladimíra Vladimiroviče, a mimochodem, jejich úroveň stoupá, včetně státních zaměstnanců.

Martina: Úroveň?

Lukáš Valeš: Životní úroveň roste.

Martina: Aha.

Lukáš Valeš: Jo. Bez problému si tam koupíte škodovku, nebo mercedes, přestože jsou na ně uvaleny sankce. Čili naštěstí, naše civilizace – a možná proto se o svobodu tak bojíme – je taková, že se od těchto režimů odlišujeme tím, že máme touhu po svobodě. To je dáno dlouhodobým historickým vývojem, který začal u Řeků, protože zatím všechny ostatní státy byly řízeny nějakým vladařem, maximálně nějakou aristokracií, teprve v Řecku – mimochodem po vládě populistů, kteří odstranili tyrany – nastolili vládu lidu. Populus je lid, démos je taky lid, akorát jedno je v latině, druhý v řečtině, takže jednou jsou to demokraté, jednou jsou to populisté, a je to to samé. A mimochodem, co bychom dali za populisty, tedy politiky, kteří slouží lidu. A jenom poslední věc: Já si nedělám iluze o SPD, nebo o hnutí ANO, v žádném případě. Ale když oni jsou populisté, tak co jsou strany dnešní vládní koalice? Když si vezmeme jejich sliby, a realitu, tak oni slibovali něco úplně nesplnitelného, to znamená – jasná definice populismu.

Martina: Nebo lži?

Lukáš Valeš: Chraň pánbůh, pan profesor je přeci slušný člověk.

Martina: Lukáši Valeši, podle opakovaných průzkumů věří této vládě čím dál méně lidí. Jejich obliba, i u těch, kteří ji volili, klesá, rozčarování roste. Máme tady už to, co jste vzpomenul v úvodu, i ten poslední, velký, opravdu velký problém se stavebním řízením a s jeho digitalizací, a další, a další věci. Podle dalších průzkumů víme, že opozice by mohla dát dohromady pohodlnou, ne-li dokonce ústavní většinu. Všiml jste si, že to touto vládou otřásl, že by si skutečně řekla: „Tak musíme asi aspoň na rok něco změnit.“ Že by udělala něco jiného, kromě protlačení korespondenční volby?

Lukáš Valeš: Ne. Oni doufali – ale to už, myslím, před rokem a půl řekl pan Rakušan, což zase svědčí o naivitě, nebo spíš odborné neznalosti – oni počítali už pro letošní rok, že se bude zvyšovat HDP a že se tudíž budou tudíž zvyšovat reálné mzdy, a boom by měl podle nich nastat příští rok. To znamená, že očekávali, že ekonomika pošlape, a protože se lidé budou mít dobře, tak zapomenou, co tato vláda udělala, a budou ji znovu volit.

Ten, kdo trošku rozumí ekonomice, chápal, že v letošním roce to určitě nebude, protože signály k růstu nedorazily, už byly z loňského podzimu, a bohužel se tyto prognózy potvrdily. A zase, není to jenom otázka České republiky, ale i Německa. Ne, že bychom byli nějaký protektorát, ale bohužel jsme, i díky našim politikům, velmi provázáni s německou scénou. A je to samozřejmě problém i českého hospodářství bez vysoké přidané hodnoty, a tak dále a tak dále. Čili oni se pořád, podle mého soudu, domnívají, že příští rok ekonomika poroste – mimochodem kdy ekonomika měla růst o 3 %, teď už jsem četl, že Česká národní banka revidovala opět růst směrem dolů na 2,5 %, a jestli tato revize bude pokračovat jako loni, tak se dostaneme k procentu – ale tato očekávání se nesplnila.

Říkám, žijí ve svém zámku a neuvědomují si, jak ekonomika reálně existuje. Ale situace bude mnohem, mnohem horší, protože od 1.1. začne platit druhá část balíčku, dokonce náročnější, čili i kdyby

ekonomika rostla, tak o to víc nás stát oškube. A tím pádem, jak říká klasik, volby se většinou vyhrávají v peněženke. Když tedy nevěříte na pravdu a lásku – což dodneška nechápu, že se pořád ještě najde někdo, kdo věří na pravdu lásku v politice. Chápu ji v životě, chápu ji v teologii, ale v politice? Vždycky posílám studenty, kteří měli tyhle sebevražedné úvahy, na katedru filozofie, nebo religionistiky, tam ať si užijou s pravdou a láskou, ale od politiky ji nemůžete chtít. Jestliže dochází ke střetu mocenských a ekonomických zájmů, tak, bohužel, morálka a pravda v tom nefigurují. Tak je třeba to vnímat. Ale jediné kritérium úspěšnosti politiky je ve skutečnosti to, jestli se lidé mají lépe, jestli žijí bezpečněji, můžou si víc koupit, mají víc svobody. To jsou parametry, které můžeme měřit. Ne pravdu a lásku. Ale tahle vláda vychází dlouhodobě ze zcela špatných odhadů ekonomické situace, a doufá, že až bude příští podzim, tak všechny krize odezní, a lidé se budou mít lépe. Zatím to tak nevypadá, jak už jsem řekl. Navíc k tomu pomůže jimi vlastnoručně připravený balíček.

Vláda vede boj proti demokracii a svobodě slova. Znovu nám chce stát určovat, co si máme myslet, co máme říkat, co je pravda. To je kontrarevoluce proti roku 89.

Martina: Od určitého věku není naivita roztomilá ani u žen. U politiků naivita není přijatelná v žádném věku. Vy jste v loňském roce řekl: „Komunikace vlády je katastrofální. Nahrává extrémistům.“ Na základě toho, co jste říkal, tak si ušetřím otázku, zdali to stále trvá, a zeptám se: Jak konkrétně nahrává tato komunikace extrémistům?

Lukáš Valeš: Komunikace této vlády je totéž, jako u korespondenční volby – a souvisí mimo jiné i se zavedením funkce vládního zmocněnce – a vláda tím podkopává důvěru občanů. Mě velmi mrzí, že to je pravicová vláda, spíš vláda, která si hraje na pravici, protože přeci pro pravici by právě svoboda slova měla posvátná a nejposvátnější. A přesto tahle vláda dělá konkrétní opatření, jak svobodu slova omezit. Její představitelé, třeba pan Foltýn, v jednom malebném jihočeském městečku Slavonice hovoří o těch, kteří ho živí, o daňových poplatnících, části daňových poplatníků, jako

o sviních, kterých je třeba se zbavit, a že je potřeba je oddělit od ostatních postavením nějakého plotu, obehnat je ostnatým drátem, a karanténou. To mně silně připomíná koncentrační tábory. A vůbec nechápu, jak státní úředník může něco takového říct, navíc za moje peníze. Za svoje ať si říká, co chce, máme svobodu – ale ne za moje. Nevím, proč vláda rozhazuje stovky miliónů za jakousi podivnou kampaň, kde dají stovky miliónů za tyto úředníky, kteří vlastně kritizují vlastní občany, vlastní chlebováře. A to je přesně ono. Tahle vláda tím, bohužel – nevím, proč to dělá, buď je to svatý boj, nebo jsou ideologicky tak zakotvení, jako byli soudruzi v padesátých letech, že kdo nejde s námi, jde proti nám, a my jsme jediní, kdo mají správný názor – nahrává extrémistům.

Proč vlastně? Tohle je přeci boj proti demokracii, proti svobodě slova. A jestliže tady nechceme demokracii, tak už nám zbývají jen extrémisté – pravicový, levicový, konzervativní, progresivistický. Ale pak jsme tedy ve světě George Orwella. A jestliže chceme demokracii – já ji velmi chci – tak musíme snést i jiný názor. Tak nemůžeme mít úředníka, který bude říkat, že já vím, co je pravda, jako to ukázal pan Foltýn. Já dokážu pochopit, že lidé mají právo na názor, a ne na fakta. Když řeknu, že Bílá Hora byla národní neštěstí, nebo národní štěstí – jaký z těchto výroků je správný? Samozřejmě záleží na úhlu pohledu. Když jste katolík, tak to bylo štěstí, když jste protestant, tak neštěstí. Ale my se znovu dostáváme do situace, kdy stát – ať už v dobré víře, nebo pod vlivem nějakého zahraničí, já nevím – nám bude určovat, co si máme myslet, co máme říkat, co je pravda. To je přeci kontrarevoluce proti roku 89.

Martina: Lukáši Valeši, teď se soustředte, protože je fér, abychom na závěr řekli nějaký úspěch této vlády – ve všem člověk musí vidět něco pozitivního: Co si myslíte, že se jim povedlo?

Lukáš Valeš: Nevím. Martino. Když tak mi pomozte.

Martina: Já tady nebudu věčně. Musíte sám.

Lukáš Valeš: Já zase si vezmu Markétu Šichtařovou, tak ta říkala – jistě má euro nějaké pozitivum – ale já žádné nevidím. Ne, určitě, jedno pozitivum ano, byť za to nemůže úplně vláda, ale zejména kraje a obce, ale vláda tomu pomohla – myslím, že je třeba vládu pochválit za pomoc ukrajinským uprchlíkům. To je něco, na co my, jako Češi, můžeme být hrdi. Je to skvělá česká tradice, pomáhali jsme Izraelcům v nelehké době vzniku jejich státu, pomáhali jsme Arménům v roce 89, když tam byla obrovská zemětřesení, pomáhali jsme Rumunům, to si určitě pamatujete, protože Rumunsko nemělo to štěstí, tedy nemělo sametovou revoluci, ale velice ostrou a krvavou revoluci. A je zajímavé, že zatímco velcí hráči na českém trhu, ať už zahraniční, nebo domácí, ze svých stamiliard nedávají na charitu ani promile, nebo ani ne procento, tak obyčejný český člověk sáhne do kapsy – i kdyby to byla u babičky desetikoruna, nebo stokoruna – a vybrala se na pomoc těmto lidem, kteří byli opravdu v nouzi a ohrožení života obrovská spousta peněz. A tuto pomoc iniciovala mimo jiné i vláda, takže tady myslím, by mohla získat své body.

Od 19. století máme problémy s politiky. Čeští politici by měli víc myslet na občany, na národ, na vyšší hodnoty, že prospěch celku je prospěchem jednotlivce a naopak. Co je stát, nebo obec bez občanů?

Martina: Lukáší Valeši, přesto jsme budoucnost nenastínili právě růžovou. Říká se anekdota, že v rámci úspor jsme zhasli světlo na konci tunelu. Vidíte vy světlo? Vidíte, že by se mohla naše země přeci jen vydat na cestu prosperity, a být zemí, ve které se lidem žije dobře, žije se dobře mladým, a nikdo nedělá hroznou věc, že by třeba mladým bral naději?

Lukáš Valeš: Víte, tohle je otázka, která má dvě polohy, a jedna je potenciál. A co se týče potenciálu, tak přes vysoké zadlužení předchozí vlády, a zejména téhle vlády, máme pořád skvělá východiska, a můžeme být takovou zemí. Možná si to neuvědomujeme, ale Česká republika disponuje obrovským lidským kapitálem, máme tady, přes všechny reformy vzdělání, pořád ještě

relativně vzdělanou populaci, populaci, která je homogenní, protože naštěstí od našich přátel na Západě jsme sem zvali jenom lidi, kteří jsou pracovití, pilní, kteří se bez problémů přizpůsobili našim normám, ať už jsou to Vietnamci, Ukrajinci, nebo Slováci, to je jedno. To znamená, že i když nemáme úplně národnostně homogenní stát, a je to asi v pořádku, tak tito lidé hovoří česky, jejich děti chodí do českých škol, a i v druhé generaci. Třeba Vietnamci, kteří se sami označují za „banány“, tedy, že jsou na povrchu žlutí, ale ve skutečnosti jsou Češi jako poleno. Což pro mě ukazuje to, že třeba bratra Žižku berou jako jednoho ze svých ideových vzorů – když to trochu přeženu – nebo se minimálně ztotožňují s českou identitou, kam tyto středověké dějiny patří. Zároveň jsme zemí, která je na tom pořád bezpečnostně dobře, což je v dnešní době k nezaplacení, a pevně věřím, že tohle by měla být věc, kterou bychom měli bránit zuby nehty. A je tady ekonomika, která je zralá na radikální reformu, ale to může být velká příležitost. Bohužel bychom tady potřebovali politiky, kteří vědí, co to je hospodářská politika – takoví tady nejsou – ale je tady třeba taková Ilona Švihlíková, která jim to jistě ráda poradí. A mě nepřestává překvapovat, jak jsou tady lidi super, co všechno si dokážou, v rámci takzvané občanské společnosti, vymyslet a realizovat.

Jenomže od 19. století máme problémy s politiky. My jsme uspěli naprosto ve všem, včetně velkého businessu, akorát v politice ne – ta nám prostě nejde – řečeno slovy klasika. Ale nejsem všeuměl a neumím odpovědět, jak tento potenciál zúročit. Jenom vím, že tento potenciál, tato zlatá hrouda, tady existuje, a že kdyby čeští politici jenom trochu chtěli, a trochu víc mysleli na nás, občany, ale taky na svůj národ – snad to ještě není sprosté slovo – na to, že jsou tady vyšší hodnoty, skutečné hodnoty, že prospěch celku je prospěchem jednotlivce a naopak, a že jeden bez druhého neuspějí, protože jsou věci, na které jednatel nedosáhne. A naopak: Co je stát, nebo obec bez občanů?

Takže kdyby se podařilo nějaké národní obrození 2.0, když by se objevili krizoví manažeři, nějaké výrazné osobnosti, jako třeba v roce 89, nebo v roce 18, – profesoru Masarykovi bylo 64 let, když odcházel v roce 1914 do exilu, a vrátil se jako prezident, Edvard Beneš byl původně učitelem na slovanské ekonomické škole tady v Praze, a vrátil se jako ministr zahraničních věcí. Takže zázraky se dějí. Ale jestli se povede tenhle zázrak i u nás, to nevím. Byl bych moc rád, ale život politologa v téhle kotlině mě naučil skepsi. Ale byl bych moc rád.

Martina: Lukáši Valeši, já vám děkuji za nadějeplná, a státotvorná slova na závěr, protože, přestože jste jinak hovořil velmi skepticky, tak je hezké si představovat, že cesty tady jsou, naděje tady je, a měli bychom si ji podržet.

Lukáš Valeš: Určitě.

[Všechny příspěvky s Lukáš Valeš](#)

Diskuze:

Napsat komentář

E-mailová adresa nebude publikována.